

1. ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 Γενικά. 1.2. Σύντομο ιστορικό για την εξέλιξη του Συστήματος. Πλαίσιο 1.Α. Πλαίσιο 1.Β. Πλαίσιο 1.Γ. 1.3. Η συγκρότηση του Συστήματος. Πλαίσιο 1.Δ. 1.4. Η Τράπεζα της Ελλάδος. 1.5. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. 1.6. Στατιστικά στοιχεία για το τραπεζικό Σύστημα Αποδοτικότητα Ελληνικών τραπεζών. 1.6.1. Η Αποδοτικότητα Ελληνικών Τραπεζών. 1.6.2. Η Κεφαλαιακή επάρκεια - εποπτεία. Πλαίσιο 1.Ε. 1.6.3. Μερίδια αγοράς. 1.7. Τα βασικά χαρακτηριστικά του τραπεζικού Συστήματος. 1.8. Γενική Διαπίστωση. 1.9. Η προληπτική εποπτεία. Πλαίσιο 1.στ'. 1.10. Ο εσωτερικός έλεγχος. 1.11. Υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων στα θέματα του εσωτερικού ελέγχου. 1.12. Διαφάνεια των συναλλαγών. 1.13. Νομισματική πολιτική. 1.14. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). 1.15. Η ΕΚΤ. Πλαίσιο 1.Ζ. 1.16. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕFSF). 1.17. Το Ταμείο χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) 1.18. Η Οικονομική κρίση. 1.19. Η κρίση στην Κύπρο. 1.20. Τα προτεινόμενα μέτρα για τη διάσωση των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.

2.1. Κατηγορίες τραπεζικών εργασιών. 2.2. Εσοδα- κέρδη. 2.3. Οι τραπεζικές δραστηριότητες. 2.4. Οι τραπεζικές υπηρεσίες ανά τομέα.

3. ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΩΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ.

3.1. Πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα: εμπορικές τράπεζες, επενδυτικές τράπεζες, ταμιευτήρια, χρηματηστηριακές εταιρείες, εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, εταιρείες επιχειρηματικών απαιτήσεων, εταιρείες παροχής πιστώσεων.

4. ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.

4.1. Η τραπεζική διαμεσολάβηση. 4.2. Ο μετασχηματισμός των κεφαλαίων. 4.3. Ο πολλαπλασιαστής χρήματος. Πλαίσιο 4.Α.

5. Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ.

5.1. Γενική διάκριση. 5.2. Κεφαλαιαγορές. 5.3. Η διατραπεζική αγορά χρήματος. 5.4. Η λειτουργία της αγοράς κεφαλαίου. 5.5. Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. 5.6. Το Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών. 5.7. Είδη παραγώγων, χαρακτηριστικά, σκοπός συναλλαγών σε παράγωγα.

6. ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.

6.1. Ο ορισμός του πιστωτικού ιδρύματος. Πλαίσιο 6.Α. Πλαίσιο 6.Β. 6.2. Οι προϋποθέσεις της ίδρυσης. Πλαίσιο 6.Γ.

7. ΕΙΔΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.

7.1. Το σύστημα εγγύησης καταθέσεων-επενδύσεων. 7.2. Η πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. 7.3. Ο Τειρεσίας. 7.4. Η MiFID. 7.5. Η Ηλεκτρονική Δευτερογενής Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ).

8. ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ.

8.1. Το σύστημα TARGET 2. 8.2. Το σύστημα HERMES. Πλαίσιο 8.Α. 8.3. Το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών. 8.4. Τα Διατραπεζικά Συστήματα ΔΙΑΣ. 8.5. Ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος Πληρωμών (SEPA). Πλαίσιο 8.Β. 8.6. Τα συστήματα διακανονισμού συναλλαγών του Χρηματηστηρίου Αθηνών.

9. ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ.

9.1. Το επιτόκιο EURIBOR. 9.2. Το επιτόκιο EONIA. 9.3. Το επιτόκιο EONIA SWAP INDEX. 9.4. Το επιτόκιο LIBOR.

10. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ. Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ.

10.1. Γενικά. 10.2. Η διαφάνεια στις συναλλαγές. (ΠΔΤΕ 2501/2002) 10.3. Κώδικες δεοντολογίας. 10.4. Κώδικας τραπεζικής δεοντολογίας. 10.5. Εθελοντικός κώδικας. 10.6. Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών-Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΜΤΕΥ)

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

1.1 Γενικά. 1.2. Οι στόχοι της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργία των τραπεζών. 1.3. Το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Ε. για τη λειτουργία των τραπεζών. 1.4. Η εξέλιξη μέχρι σήμερα. 1.5. Οι ρυθμίσεις του Αρχικού Συμφώνου. 1.6. Η Επιτροπή της Βασιλείας. 1.7. Οι Εποπτικές Αρχές. 1.8. Βασικές διακρίσεις τραπεζικών κινδύνων. 1.8.1. Η φύση των κινδύνων. 1.8.2. Γενικές κατηγορίες των κινδύνων. 1.8.3. Είδη κινδύνων. 1.8.4. Μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα. 1.8.5. Διάκριση τραπεζικών χαρτοφυλακίων. 1.8.6. Βασικά στοιχεία ισολογισμού μιας τράπεζας.

2. ΗΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

2.1. Οι πυλώνες της Βασιλείας II για την κεφαλαιακή επάρκεια. 2.2. Τα ίδια κεφάλαια. 2.3. Οι μέθοδοι μέτρησης των κινδύνων.

3. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ, ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ.

4. Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ, ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ.

4.1. Ανοίγματα από θέσεις τιτλοποίησης. Τυποποιημένη μέθοδος. 4.2. Εκτός ισολογισμού στοιχεία. Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ. Πλαίσιο 5.

6. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.

7. Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ.

7.1. Κίνδυνος από θέσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα. 7.2. Κίνδυνος μετοχών. 7.3. Κίνδυνος διακανονισμού παράδοσης. 7.4. Κίνδυνος συναλλάγματος.

8. ΜΕΓΑΛΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ.

9. ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ Value At risk (VaR).

9.1. Ο υπολογισμός του VaR.

10. Ο ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ.

10.1. Ορισμός. 10.2. Μέθοδοι μέτρησης λειτουργικού κινδύνου. 10.2.1. Μέθοδος του Βασικού Δείκτη. 10.2.2. Τυποποιημένη μέθοδος. 10.2.3. Εξελεγκμένη προσέγγιση.

11. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ.

12. ΒΑΣΙΛΕΙΑ III.

12.1. Εισαγωγή.

12.2. Τα νέα στοιχεία της Βασιλείας III.

13. Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

13.1. Η μέτρηση της ρευστότητας.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

1.ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 Γενικά

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα λειτουργεί σήμερα σ' ένα απελευθερωμένο περιβάλλον το οποίο διαφέρει ριζικά από αυτό που υφίστατο μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80. Κυρίαρχο στοιχείο εκείνης της περιόδου ήταν οι διοικητικοί έλεγχοι και περιορισμοί που επέβαλαν οι Αρχές στη λειτουργία των τραπεζών με συνέπεια, τη χαμηλή ανταγωνιστικότητά τους.

Οι σημαντικές εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα διεθνώς και η υποχρέωση της ενσωμάτωσης της κοινοτικής νομοθεσίας στο Εθνικό Δίκαιο, είχαν ως αποτέλεσμα την σταδιακή άρση των περιορισμών κυρίως στην κίνηση των κεφαλαίων και στην διαμόρφωση των επιτοκίων.

Εξάλλου μια σειρά μέτρων που λήφθηκαν στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό χώρο, όπως ο εκσυγχρονισμός του χρηματιστηρίου, η λειτουργία της αγοράς παραγώγων, η καθιέρωση σύγχρονων συστημάτων πληρωμών, η ανάπτυξη της αγοράς ομολόγων, η εποπτεία και ο έλεγχος των πιστωτικών ιδρυμάτων με σύγχρονους κανόνες, κλπ. δημιούργησαν ένα καλύτερο και πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον για τις τράπεζες.

Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ και οι εξελίξεις στον τομέα της πληροφορικής και των επικοινωνιών ανέπτυξαν ραγδαία τις διασυννοριακές συναλλαγές στην κίνηση των κεφαλαίων και συνέβαλαν στην ανάπτυξη των υπηρεσιών διαχείρισης χαρτοφυλακίου και γενικά στην διεθνοποίηση των τραπεζικών εργασιών.

Με τα δεδομένα αυτά οι τάσεις που επικρατούν διεθνώς για την τραπεζική λειτουργία συνοψίζονται στην αύξηση των εσόδων των τραπεζών μέσω της παροχής νέων προϊόντων και υπηρεσιών, στην διατήρηση και αύξηση των μεριδίων της αγοράς και ακόμη στη μείωση του κόστους της λειτουργίας τους με τη χρήση νέων τεχνολογικών μέσων. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε για την ελληνική οικονομία και ειδικότερα για τις τράπεζες μέχρι και τις αρχές του 2010.

Όσον αφορά τις τράπεζες, σημαντικές ήταν οι ανακατατάξεις που παρουσιάστηκαν τα τελευταία χρόνια, λόγω της κρίσης στην ευρωζώνη. Ένα κρίσιμο πρόβλημα, για τις ελληνικές τράπεζες και την ελληνική οικονομία γενικότερα ήταν η σημαντική και συνεχής μείωση των συνολικών καταθέσεων επί σειρά ετών. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Δεκέμβριο του 2012, το ύψος των καταθέσεων διαμορφώθηκε στα 161,5 δισεκ € και μειώθηκαν από τον Σεπτέμβριο 2009 κατά 33%, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

Εκτός από τη μείωση των καταθέσεων, οι ελληνικές τράπεζες αντιμετώπισαν έντονα προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστοτήτας, λόγω της εθελοντικής συμμετοχής τους στο πρόγραμμα (PSI+) που επέβαλε τη μείωση κατά 50% της αξίας των ομολόγων του Δημοσίου που κατείχαν στα χαρτοφυλάκια τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι τράπεζες επαναγόρασαν από το Δημόσιο νέα ομόλογα, έναντι χρεωγράφων του ΕFSF, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας, ενός Οργανισμού που δημιουργήθηκε για να δανειοδοτεί μαζί με τον ESM (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας), χώρες της Ευρωζώνης που βρίσκονται σε οικονομική κρίση. Η μείωση της ρευστότητας των τραπεζών, είχε ως αποτέλεσμα τη ριζική μείωση των χορηγήσεων εκ μέρους τους σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά και η κατάσταση αυτή είχε αρνητικές επιπτώσεις σε όλους σχεδόν τους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Η κρίση στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο (Μάρτιος 2013) επέφερε επίσης ριζικές ανακατατάξεις στον αριθμό και στη λειτουργία των τραπεζών. Η Τράπεζα της Ελλάδος στα πλαίσια της εξυγίανσης του τραπεζικού συστήματος σύμφωνα με τα μνημόνια (έκθεση Διοικητή 2012), ανακάλεσε την άδεια λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας (Ιούλιος 2012), η οποία στη συνέχεια εξαγοράστηκε από την Τράπεζα Πειραιώς. Επίσης ανακλήθηκε και η άδεια λειτουργίας του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου (Ιανουάριος 2013) και το υγιές τμήμα του παραχωρήθηκε από το ΤΧΣ στην Eurobank. Η Εμπορική Τράπεζα εξαγοράστηκε από την Alpha Bank, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε ακόμη με την άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος τη

Γενική Τράπεζα και τα καταστήματα των Κυπριακών τραπεζών(Μάρτιος2013), που λειτουργούσαν στην Ελλάδα.Με τον τρόπο αυτό διασώθηκαν οι καταθέσεις των Ελλήνων καταθετών στη χώρα, ύστερα από την τραπεζική κρίση που έπληξε τις τράπεζες της Κύπρου.

Επίσης, η Τράπεζα της Ελλάδος ύστερα από αξιολόγηση των τραπεζών καθόρισε ως συστημικές τράπεζες που έπρεπε να υποστηριχθούν κεφαλαιακά από το Δημόσιο, μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) τέσσερις τράπεζες: τηνΤράπεζα Πειραιώς, την Εθνική Τράπεζα, την Alpha Bank και την Eurobank.

1.2 Σύντομο ιστορικό για την εξέλιξη του Τραπεζικού τομέα

Το 1828 ιδρύθηκε από το Ελληνικό Κράτος, η Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα με κύριο έργο τη συγκέντρωση κεφαλαίων για τη κάλυψη κρατικών αναγκών. Η τράπεζα αυτή δεν ανέπτυξε άλλες δραστηριότητες με συνέπεια να σταματήσει να λειτουργεί έξι χρόνια αργότερα.

Ακολούθησαν νέες προσπάθειες από το Κράτος και με τη συμβολή ιδιωτών, ιδρύθηκε το 1841 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Η Εθνική Τράπεζα απετέλεσε από την ίδρυσή της τον κορμό του τραπεζικού συστήματος της χώρας και είχε την αποκλειστικότητα της έκδοσης του χαρτονομίσματος (εκδοτικό προνόμιο). Το ίδιο προνόμιο είχαν σε τοπικό επίπεδο, η Ιονική Τράπεζα με έδρα τη Ζάκυνθο, η Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας με έδρα το Βόλο και η Τράπεζα Κρήτης με έδρα τα Χανιά.

Το 1902 άρχισε να λειτουργεί στα Χανιά, στην Κρητική Πολιτεία, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το οποίο ανέπτυξε αξιόλογη δραστηριότητα, προσφέροντας υπηρεσίες (αποδοχή καταθέσεων) μέσω του δικτύου των Ταχυδρομικών Γραφείων (16 γραφεία συνολικά). Το Ταμιευτήριο της Κρητικής Πολιτείας διέκοψε τη λειτουργία του το 1915 όταν ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο το οποίο άρχισε να λειτουργεί κατά τα ίδια πρότυπα με το Ταμιευτήριο της Κρητικής Πολιτείας, δηλαδή μέσω των Ταχυδρομικών Γραφείων σε ολόκληρη τη χώρα.

Η τραπεζική λειτουργία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ήταν υποτυπώδης και οι τράπεζες δεν παρείχαν εχέγγυα στους καταθέτες τους, γι' αυτό οι πτωχεύσεις ήταν συχνές, ενώ δεν υπήρχε κανένα νομοθετικό πλαίσιο για την οργάνωση και τη λειτουργία τους.

Σταθμό στην εξέλιξη του συστήματος απετέλεσε η ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928, στην οποία δόθηκε το εκδοτικό προνόμιο. Παράλληλα το σύστημα άρχισε να εξειδικεύεται με την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας το 1929 και της Κτηματικής Τράπεζας το 1927.

Επίσης, ιδρύθηκαν τα Γραφεία Συμψηφισμού στην Αθήνα, τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη. Ακόμη άρχισε να δημιουργείται και το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο με την ψήφιση του ν.5076/31 «Περί λειτουργίας των Τραπεζών», καθώς και άλλων νόμων, όπως του ν.5960/33 «Περί επιταγών», του νόμου της αναγκαστικής κυκλοφορίας των τραπεζογραμματίων, της διαχείρισης του χρυσού από τη Τράπεζα της Ελλάδος, κλπ.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας ήταν να αρχίσουν να αναπτύσσονται οργανωμένα και συστηματικά οι τραπεζικές λειτουργίες και δραστηριότητες. Η δεκαετία λοιπόν του 1930 χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη του πρώτου νομοθετικού πλαισίου για τις τράπεζες, αλλά και από την ανάπτυξη των εργασιών τους. Την ίδια δεκαετία το τραπεζικό σύστημα χαρακτηριζόταν από έντονο συγκεντρωτισμό με την κυριαρχία της Εθνικής Τράπεζας.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, παράλληλα με την προσπάθεια της οικονομικής ανασυγκρότησης της χώρας, εκδηλώθηκε έντονη παρέμβαση του Κράτους στην τραπεζική λειτουργία με τη δημιουργία της Νομισματικής Επιτροπής, ενός ισχυρού οργάνου καθορισμού της οικονομικής πολιτικής της χώρας, στην οποία δόθηκαν μεγάλες αρμοδιότητες για τον έλεγχο των νομισματικών, των πιστωτικών και των συναλλαγματικών θεμάτων.

Η δεκαετία του 1960 χαρακτηρίζεται από την εξειδίκευση του τραπεζικού συστήματος, που εστιάζεται στην ίδρυση της Τράπεζας Επενδύσεων (1962), της ΕΤΕΒΑ (1963) και της ΕΤΒΑ (1964). Επίσης, η ίδια δεκαετία είχε το χαρακτηριστικό της καλύτερης και πληρέστερης οργάνωσης των τραπεζών, καθώς και της δημιουργίας των πρώτων αποταμιευτικών κεφαλαίων, λόγω της μεγάλης αύξησης των καταθέσεων.

Την δεκαετία του 1970 άρχισαν να ιδρύονται τα πρώτα υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών, να εντείνεται ο ανταγωνισμός, ενώ παράλληλα άρχισαν να δημιουργούνται οι πρώτοι προβληματισμοί για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος ενόψει της εισόδου της Ελλάδος στην ΕΟΚ. Ο στόχος ήταν η δημιουργία κατάλληλου πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των τραπεζών σύμφωνα με τις τότε κοινοτικές ρυθμίσεις. Η διατύπωση των σχετικών προτάσεων, ήταν έργο της Επιτροπής Μελέτης του Τραπεζικού Συστήματος (Επιτροπή Χαρισσόπουλου).

Την δεκαετία του 1980 και ειδικότερα προς το τέλος της συνεχίσθηκαν οι προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος σύμφωνα και με τις προτάσεις της επιτροπής (Επιτροπή Καρατζά), που συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό. Οι προτάσεις που εφαρμόστηκαν σταδιακά, περιλάμβαναν τη βαθμιαία απελευθέρωση της τραπεζικής λειτουργίας και τη δημιουργία της ενιαίας τραπεζικής αγοράς, σύμφωνα και με τους κανόνες της Ε.Ε. Ακολούθως, η Επιτροπή Ζαββού πρότεινε την ενσωμάτωση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα των σχετικών οδηγιών για τις Τράπεζες.

Τέλος, οι δύο τελευταίες δεκαετίες χαρακτηρίζονται από την εφαρμογή, από τις τράπεζες σύγχρονων κανόνων λειτουργίας (ν. 2076/92, ν. 3601/08 κ.λπ.), από την ελευθερία παροχής υπηρεσιών και προϊόντων, από την απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων, από την διαμόρφωση των επιτοκίων σύμφωνα με τους κανόνες και τις τάσεις της αγοράς και από την διεθνοποίηση των τραπεζικών εργασιών. Κεντρικό σημείο είναι η δημιουργία ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου, μέσα στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, (ΕΟΧ), όπου αποταμιευτικά και δανειακά κεφάλαια, καθώς και επιτόκια κινούνται και διαμορφώνονται σύμφωνα με τις συνθήκες της αγοράς. Ακόμη ως σημαντικό γεγονός της δεκαετίας του 1990 θα πρέπει να αναφερθεί η εκπλήρωση από την Ελλάδα των κριτηρίων σύγκλισης για τη συμμετοχή της στην ΟΝΕ και η εισαγωγή του ΕΥΡΩ ως νομίσματος της χώρας από την αρχή του 2002.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Α

Η έννοια της απελευθέρωσης της λειτουργίας των τραπεζών στην πράξη

Η σταδιακή άρση των περιορισμών στη λειτουργία των τραπεζών με βάση τις προτάσεις της Επιτροπής Εκσυγχρονισμού (Επιτροπή Καρατζά) αρχικά και με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου αργότερα περιλάμβαναν:

- Την άρση των κάθε φύσεως περιορισμών στην κίνηση των κεφαλαίων
- Την απελευθέρωση των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων
- Την κατάργηση των επιδοτήσεων του επιτοκίου για ορισμένες τραπεζικές χρηματοδοτήσεις
- Την κατάργηση των υποχρεώσεων των τραπεζών για επένδυση σε κρατικούς τίτλους
- Τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των αγορών χρήματος και κεφαλαίου
- Την ενίσχυση του εποπτικού ρόλου της Κεντρικής Τράπεζας για τον έλεγχο της λειτουργίας των τραπεζών.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Β

Οι προτάσεις για τον εκσυγχρονισμό του Τραπεζικού Συστήματος

- Το έργο των επιτροπών εκσυγχρονισμού και η διατύπωση σχετικών προτάσεων ήταν πολύ σημαντικό, αν σκεφτεί κανείς ότι τα τραπεζικά συστήματα στην Ευρώπη ήταν προστατευμένα από τις εθνικές νομοθεσίες σε τέτοιο βαθμό, που ήταν σχεδόν αδύνατη η εγκατάσταση και η λειτουργία ξένων υποκαταστημάτων. Με την πρώτη συντονιστική οδηγία 77/780/ΕΟΚ που απετέλεσε και τη βάση των προτάσεων της Επιτροπής Μελέτης του Τραπεζικού Συστήματος το 1981 (Επιτροπή Χαρισσόπουλου), καθορίστηκε η δυνατότητα ίδρυσης και εγκατάστασης καταστημάτων ξένων τραπεζών σε άλλες χώρες της ΕΟΚ ύστερα από την παροχή σχετικής άδειας από τη χώρα υποδοχής. Παράλληλα καθιερώθηκαν μέτρα συντονισμού για την προστασία των καταθέσεων και τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών του κοινοτικού χώρου.
- Με τις προτάσεις της Επιτροπής Καρατζά στο τέλος της δεκαετίας του 1980, τέθηκαν οι βάσεις για τη σταδιακή απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ο εκσυγχρονισμός της λειτουργίας των Τραπεζών θα μπορούσε να γίνει, κατά στάδια με βασικό σημείο την ελεύθερη διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων. Αρχικά, σύμφωνα με τις προτάσεις, τα επιτόκια θα καθορίζονταν από τις Τράπεζες μέσα στα όρια που έθετε η Τράπεζα της Ελλάδος. Ακολούθως, οι Τράπεζες θα διαμόρφωναν τα επιτόκια ανάλογα με την πολιτική που ακολουθούσαν, με εξαίρεση εκείνα που αφορούσαν βιοτεχνικά και αγροτικά δάνεια. Τέλος τα επιτόκια θα καθορίζονταν ελεύθερα από την ίδια την αγορά. Στις προτάσεις της Επιτροπής Καρατζά περιλήφθηκαν, μεταξύ άλλων, και θέματα εσωτερικής λειτουργίας των Τραπεζών, όπως τα λογιστικά συστήματα και η επάρκεια κεφαλαίων, θέματα Τραπεζικής Εποπτείας, κ.λπ. Το έργο της επιτροπής Ζαββού αφορούσε θέματα Τραπεζικού δικαίου και συγκεκριμένα την ενσωμάτωση όλων των τραπεζικών κοινοτικών οδηγιών στο Ελληνικό Δίκαιο.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Γ

Το ΕΥΡΩ ως ενιαίο νόμισμα της Ε.Ε.

- Αναμφισβήτητα, η εισαγωγή του Ευρώ ως ενιαίου νομίσματος της Ε.Ε. την 1/1/2002 αποτελεί ίσως το πιο σημαντικό βήμα για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Η **συνθήκη του Μάαστριχτ**, το 1992, καθιέρωσε τρία διαφορετικά στάδια για τη νομισματική ένωση. Το **πρώτο** αφορούσε την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων στο χώρο της Ευρωζώνης. Το **δεύτερο στάδιο** (1994) περιλάμβανε τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου (ΕΝΙ) που ήταν και ο πρόδρομος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Στόχος της προσπάθειας ήταν να προετοιμαστούν οι χώρες συμμετοχής για να είναι σε θέση να εκπληρώσουν τα λεγόμενα **κριτήρια σύγκλισης**. Το 1999 άρχισε το **τρίτο στάδιο** με την οριστικοποίηση (κλείδωμα) των συναλλαγματικών ισοτιμιών κάθε χώρας σε σχέση με το ΕΥΡΩ. Επιπρόσθετα καθορίστηκαν οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για τη νομισματική πολιτική.
Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ έγινε σταδιακά σε **τρεις φάσεις**, από το 1998 μέχρι και τη 1^η Ιανουαρίου του 2002, ημερομηνία που άρχισε η επίσημη κυκλοφορία του
- Τα κριτήρια της σύγκλισης που έπρεπε να καλύπτει μια χώρα αφορούσαν τη διαμόρφωση ορισμένων συγκεκριμένων μακροοικονομικών μεγεθών, όπως της σταθερότητας των τιμών, των επιτοκίων, των ελλειμμάτων, του χρέους και των συναλλαγματικών ισοτιμιών σε προκαθορισμένα όρια και επίπεδα.
Συγκεκριμένα, καθορίστηκε ότι:
 - Το ποσοστό του πληθωρισμού να μην είναι μεγαλύτερο από 1,5% του μέσου όρου των ποσοστών των τρίτων κρατών με το χαμηλότερο πληθωρισμό.
 - Τα επιτόκια – μακροπρόθεσμα – να μην είναι μεγαλύτερα του 2% του μέσου όρου των επιτοκίων τριών κρατών με τα χαμηλότερα επιτόκια.
 - Το δημοσιονομικό έλλειμμα να διαμορφώνεται γύρω στο 3% του ΑΕΠ ή χαμηλότερα.
 - Το περιθώριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας ενός νομίσματος να βρίσκεται στο επίπεδο διακύμανσης 2,25% σε σχέση με το προβλεπόμενο από το Ενιαίο Νομισματικό Σύστημα.
- Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ προκάλεσε μια σειρά αλλαγών στη λειτουργία των οικονομικών μονάδων της χώρας. Το μεγαλύτερο βάρος για την επιτυχία της προσπάθειας το ανέλαβαν, όπως ήταν φυσικό, οι τράπεζες, με το συντονισμό και την καθοδήγηση της Τράπεζας της Ελλάδος.
Οι αλλαγές ήταν πάρα πολύ μεγάλες και περιλάμβαναν θέματα:
 - Επικοινωνίας και πληροφόρησης του κοινού για το νέο νόμισμα με έντυπο πληροφοριακό υλικό, καθώς και προφορικής ενημέρωσης κοινού και επιχειρήσεων.
 - Διαδικασιών, που αφορούσαν αλλαγές ή παρεμβάσεις και προσαρμογές στα πληροφοριακά συστήματα, στα λογιστικά συστήματα, στα λειτουργικά συστήματα, στα έντυπα, στις προμήθειες, κ.λπ.
 - Εκπαίδευσης προσωπικού για την εφαρμογή των αλλαγών.Η μέχρι τώρα εμπειρία από τη χρήση του ενιαίου νομίσματος είχε σημαντικές θετικές επιπτώσεις στις οικονομίες των χωρών της Ευρωζώνης, όπως η μακροοικονομική σταθερότητα με χαμηλό πληθωρισμό και χαμηλά ελλείμματα, τα χαμηλά επιτόκια, η εξάλειψη του κόστους μετατροπής των εθνικών νομισμάτων, η εξάλειψη των μεγάλων διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών, τα χαμηλά επιτόκια των χορηγήσεων, κ.α.

1.3 Η συγκρότηση του Συστήματος.

Το τραπεζικό σύστημα συγκροτείται, σήμερα, από την Κεντρική Τράπεζα, από τις εμπορικές τράπεζες, ελληνικές και ξένες (υποκαταστήματα ξένων τραπεζών), από τις συνεταιριστικές τράπεζες και από έναν ειδικό πιστωτικό οργανισμό, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Η Συγκρότηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

1.4 Η Τράπεζα της Ελλάδος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) είναι η κεντρική τράπεζα της χώρας και λειτουργεί με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας σύμφωνα με το καταστατικό της. Ιδρύθηκε το 1927 κι άρχισε να λειτουργεί το 1928. Η Τράπεζα της Ελλάδος ανήκει στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών(ΕΣΚΤ) μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα(ΕΚΤ) και τις άλλες κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ανήκουν στη ζώνη του Ευρώ και εφαρμόζουν τη νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος. Πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος που περιλαμβάνεται στα καταστατικά όλων των κεντρικών τραπεζών είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών που επιτυγχάνεται με τον καθορισμό και την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στην Ευρωζώνη.

Αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος:

Η Τράπεζα της Ελλάδος ως μέλος του Ευρωσυστήματος: Συμμετέχει στον καθορισμό της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της Ευρωζώνης και στην εφαρμογή της στην Ελλάδα. Προωθεί ρυθμίσεις για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτική σταθερότητας και την αποτελεσματική διαχείριση των χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Εκδίδει τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ στην Ελλάδα με την έγκριση της ΕΚΤ και είναι αρμόδια για τη διαχείρισή τους. Φροντίζει για την προμήθεια των αναγκών ποσοτήτων ευρώ ανά αξία και για την ασφαλή αποθήκευση, διακίνηση επανακυκλοφορία ή καταστροφή τους και μεριμνά για τον ομαλό εφοδιασμό της οικονομίας. Διαχειρίζεται για λογαριασμό της ΕΚΤ, μέρος των συναλλαγματικών και σε χρυσό διαθεσίμων της τελευταίας, σύμφωνα με τις οδηγίες της. Ασκεί την επίβλεψη των συστημάτων και μέσω των πληρωμών και επιβλέπει μεταξύ άλλων το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ και το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών. Επίσης από το 2008 συμμετέχει στο νέο διευρωπαϊκό σύστημα πληρωμών ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων και διακανονισμού σε συνεχή χρόνο (TARGET).

Επίσης η Τράπεζα της Ελλάδος : **Εποπτεύει και ελέγχει** τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας, τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και ορισμένες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις. Έχει την ευθύνη για τη διαχείριση του συστήματος της παρακολούθησης των συναλλαγών επί τίτλων με λογιστική μορφή (αύλοι τίτλοι) και της λειτουργίας της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ). Κατέχει και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά της χώρας καθώς και τα διαθέσιμά της σε χρυσό. Εξυπηρετεί το Δημόσιο ως ταμίας και εντολοδόχος του. Δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία και εκθέσεις για την ελληνική οικονομία και πραγματοποιεί σχετικό ερευνητικό έργο.

1.5. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Θα πρέπει να τονισθεί, ότι κρίθηκε σκόπιμο, να παρατεθούν ορισμένα ειδικότερα στοιχεία για το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών του που το διαφοροποίησαν από τις λοιπές τράπεζες της χώρας, μέχρι την ανάκληση της άδειας του από την Τράπεζα της Ελλάδος τον Ιανουάριο του 2013.

Μέχρι πρόσφατα (2003), η Τράπεζα της Ελλάδος κατέτασσε στους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς, εκτός από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Μετά τη μετατροπή του, όμως σε ανώνυμη τραπεζική εταιρεία (ν.3082/16/12/2002), το ίδρυμα αυτό κατατάχθηκε στις εμπορικές τράπεζες.

Η ιδιομορφία του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και η τυπική διαφοροποίησή του από τις άλλες εμπορικές τράπεζες ήταν ότι, στον νόμο μετατροπής του (3082/2002), όπως άλλωστε και στους προγενέστερους νόμους για τη λειτουργία του, περιλήφθηκαν διατάξεις που καθορίζουν τους πάγιους κοινωνικούς στόχους και την κοινωνική αποστολή του, όπως, χορηγήσεις χαμηλότοκων στεγαστικών δανείων ή χρηματοδοτήσεις διαφόρων αναπτυξιακών έργων εθνικού ή τοπικού χαρακτήρα.

Το ταχυδρομικό Ταμιευτήριο διέκοψε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο του 2013 (18/1/2013), λόγω ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του από την Τράπεζα της Ελλάδος και θέσης του σε καθεστώς εκκαθάρισης, αφού διασπάσθηκε σε δύο τμήματα στο “καλό” και στο “κακό”. Το λεγόμενο “κακό” τμήμα τέθηκε σε καθεστώς εκκαθάρισης. Ταυτόχρονα, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ιδρύθηκε το “Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο,” ως ένα μεταβατικού, προσωρινού χαρακτήρα ίδρυμα στο οποίο μεταφέρθηκαν, μεταξύ άλλων, το σύνολο των καταθέσεων και οι απαιτήσεις του του καταργηθέντος ιδρύματος που έχουν δυνατότητα είσπραξης. Έξι μήνες αργότερα, (Ιούλιος 2013),

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το οποίο ανέλαβε το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου (500 εκατ.€), παραχώρησε το ίδρυμα στην EUROBANK έναντι παράδοσης μετοχών της προς αυτό. Με τις εξελίξεις αυτές, στερήθηκε η Ελλάδα, του μοναδικού πιστωτικού ιδρύματος με ιστορία πάνω από 110 χρόνια και σημαντική κοινωνική προσφορά, στις οικονομικές εξελίξεις και την ανάπτυξη της χώρας.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Δ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

- Οι συνεταιριστικές τράπεζες είναι ένας σχετικά νέος θεσμός για την Ελλάδα. Στην Ευρώπη, όμως, οι τράπεζες αυτές έχουν μια μακρόχρονη παρουσία για περισσότερο από 150 χρόνια. Σήμερα λειτουργούν στην Ε.Ε. 4.000 περίπου τράπεζες με 60.000 καταστήματα, 750.000 υπαλλήλους, 49 εκατομμύρια μέλη και σημαντικά μεγέθη (20% στις καταθέσεις). Αναπτύσσουν τοπικές δραστηριότητες και αποτελούν τους βασικούς χρηματοδότες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.
Τα μερίδια ιδιοκτησίας (συνεταιριστικές μερίδες) των συνεταιριστικών τραπεζών ανήκουν στα μέλη τους, τα οποία μπορεί να έχουν μια ενιαία επαγγελματική ιδιότητα π.χ. αγρότες, εκπαιδευτικοί, κ.λ.π και στα οποία παρέχονται καλύτερες τιμολογιακές υπηρεσίες σε σχέση με τους λοιπούς συναλλασσόμενους.
Στην Ελλάδα οι συνεταιριστικές τράπεζες λειτουργούν με τη μορφή του αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού (ν. 1667/86) και για να αναπτύξουν τραπεζικές δραστηριότητες πρέπει προηγουμένως να τους χορηγηθεί άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος (ν. 3601/07). Με τη χορήγηση της άδειας:
 - Μπορούν να χρησιμοποιούν τον όρο **συνεταιριστική τράπεζα**.
 - Να συναλλάσσονται με μέλη τους ή (υπό προϋποθέσεις) με μη μέλη τους, καθώς και με άλλα πιστωτικά ιδρύματα και με το Ελληνικό Δημόσιο.
 - Να συναλλάσσονται με μη μέλη τους μέχρι ποσού που δεν υπερβαίνει το 50% των χορηγήσεων ή των καταθέσεων τους.
- Για την έναρξη λειτουργίας μιας συνεταιριστικής τράπεζας στην τοπική περιοχή του νομού της έδρας της, απαιτείται η καταβολή κεφαλαίου 6 εκατομμυρίων €. Ακόμη απαιτείται η καταβολή 10 εκατομμυρίων € για όσες συνεταιριστικές Τράπεζες αναπτύσσουν δραστηριότητας σε ομόρους νομούς ή στη διοικητική περιφέρεια της έδρας τους και 18 εκατομμυρίων € για όσες συνεταιριστικές Τράπεζες δραστηριοποιούνται στο νομό Αττικής, στο νομό Θεσσαλονίκης ή σε όλες τις περιοχές της χώρας.
Οι συνεταιριστικές τράπεζες εποπτεύονται για τη λειτουργία τους από την Τράπεζα της Ελλάδος. Ο αριθμός των συνεταιριστικών τραπεζών που λειτουργούσαν στην Ελλάδα στο τέλος του 2013 ανερχόταν σε 10.

1.6 Στατιστικά στοιχεία για το τραπεζικό σύστημα (Τα στοιχεία και τα σχόλια αναφέρονται στην περίοδο πριν από την οικονομική κρίση).

Τα στοιχεία που παρατίθενται στον πιο κάτω πίνακα, για πληροφόρηση, δείχνουν ότι οι Ελληνικές Τράπεζες υπερτερούν των ξένων, τόσο στον αριθμό των καταστημάτων όσο και στον αριθμό των υπαλλήλων. Επίσης δείχνουν ότι οι Ελληνικές Τράπεζες έχουν μεγαλύτερο βαθμό διείσδυσης στις τοπικές αγορές σε σχέση με τις ξένες και καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των συναλλασσόμενων με αυτές. Τέλος δείχνουν ότι οι Ελληνικές Τράπεζες αντέχουν στον ανταγωνισμό σε σχέση με τις ξένες, μέσα σε συνθήκες λειτουργίας της ενιαίας και απελευθερωμένης χρηματοπιστωτικής αγοράς.

Ακολουθεί, μια σειρά από ενδεικτικούς πίνακες, στους οποίους περιλαμβάνονται ορισμένα βασικά στατιστικά μεγέθη για το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα πριν από την οικονομική κρίση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1			
Η συγκρότηση του συστήματος με στοιχεία 2006			
Τράπεζες	Αριθμός Τραπεζών	Αριθμός Καταστημάτων	Αριθμός Υπαλλήλων
Ελληνικές	22	3330	56.000
Ξένες	24	260	5,705
Συνεταιριστικές	16	108	945
Σύνολα	62	3.698	62.650
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος			

1.6.1 Αποδοτικότητα Ελληνικών Τραπεζών.

Από τον πιο κάτω πίνακα προκύπτει ότι: Η αποδοτικότητα των Ελληνικών Τραπεζών είναι υψηλή, ενώ τα έσοδα από τόκους παρουσιάζουν αυξητική τάση, η οποία οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των χορηγήσεων. Οι δαπάνες είναι σταθερές, ενώ παρουσιάζονται αυξήσεις των κερδών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2			
Αποδοτικότητα Ελληνικών Τραπεζών (Ως ποσοστό % του Μέσου Ενεργητικού)			
	2004	2005	2006
Πιστωτικοί Τόκοι	4,7	5,0	5,7
Χρεωστικοί Τόκοι	1,8	2,2	2,9
Έσοδα από Τόκους	2,8	2,8	2,7
Έσοδα από Λοιπές Εργασίες	0,9	0,9	1,0
Λειτουργικές Δαπάνες	2,4	2,1	1,9
Κέρδη προ Φόρων	5,7	16,3	12,6
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος			

1.6.2 Κεφαλαιακή Επάρκεια – Εποπτεία.

Ο δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (σχετική ανάλυση σε επόμενο κεφάλαιο) των Ελληνικών Τραπεζών, κεντρικό σημείο της εποπτείας των Τραπεζών από την Τράπεζα της Ελλάδος, παραμένει όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρατίθενται στον πίνακα, σε υψηλά επίπεδα, που είναι πάντως αρκετά πάνω από το ελάχιστο 8% που απαιτεί το νομοθετικό πλαίσιο (ΠΔΤΕ 2587/07).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4					
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας Ελληνικών Τραπεζών					
2001	2002	2003	2004	2005	2006
11,9	12,5	13	13,5	13,4	13,7

ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Ε

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας, εκφράζει τη σχέση των Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας προς τα στοιχεία του σταθμισμένου, με βαθμούς-ποσοστά κινδύνου του ενεργητικού της. Το ελάχιστο ποσοστό του δείκτη έχει καθοριστεί από τις τραπεζικές οδηγίες της Ε.Ε. και από την Ελληνική νομοθεσία στο 8%. Ο βαθμός του δείκτη αποτυπώνει τη σταθερότητα της λειτουργίας της τράπεζας και την αντοχή της σε κρίσεις και πιέσεις. Για τη μέτρηση του δείκτη, τα στοιχεία του Ενεργητικού σταθμίζονται με συντελεστές στάθμισης, ανάλογα με το βαθμό του κινδύνου που περιέχουν. Με τις ισχύουσες ρυθμίσεις μετρούνται και παρακολουθούνται ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας αναλύεται εκτενέστερα στο κεφάλαιο της τραπεζικής εποπτείας και της διαχείρισης των κινδύνων.

1.6.3 Μερίδια Αγοράς.

Στον κατωτέρω πίνακα παρατίθενται στοιχεία για τα μερίδια αγοράς των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών της χώρας για τα έτη 2004 – 2006, από τα οποία προκύπτει σαφώς ο ολιγοπωλιακός χαρακτήρας του Συστήματος και ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης του.

1.7 Τα βασικά χαρακτηριστικά του Τραπεζικού συστήματος

ΠΙΝΑΚΑΣ 4			
Μέγεθος - Μερίδια Αγοράς των 5 μεγαλύτερων Εμπορικών Τραπεζών			
Έτος	% Ενεργητικού	Χορηγήσεων	Καταθέσεων
2004	65.0	66.3	66.5
2005	64.8	66.1	65.5
2006	66.0	64.0	66.4

Στα βασικά χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος θα μπορούσαν να αναφερθούν ακόμη:

- **Η ολιγοπωλιακή μορφή**, με την έννοια ότι οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες κατέχουν τα μεγαλύτερα μερίδια της αγοράς στις δύο βασικές τραπεζικές εργασίες, τις καταθέσεις και τις χορηγήσεις, καλύπτοντας το 70% περίπου του συνόλου της αγοράς, ενώ έχουν και τα μεγαλύτερα μεγέθη ως προς το σύνολο του Ενεργητικού τους.
Η συγκέντρωση αυτή δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στις υπόλοιπες τράπεζες, που βρίσκονται σε αδυναμία άντλησης κεφαλαίων με ανταγωνιστικούς όρους για να καλύψουν τις δανειακές ανάγκες της πελατείας τους, με άμεση συνέπεια να μην μπορούν να αναπτυχθούν και να αντιμετωπίζουν ακόμη και θέματα επιβίωσης ή και εξαγοράς τους.

- **Τα τραπεζικά έσοδα** διαμορφώνονται κυρίως από τόκους και προμήθειες που προκύπτουν από τις βασικές δραστηριότητες των τραπεζών. Αυτό είναι ένα δείγμα της διαχρονικής σταθερότητας της λειτουργίας των τραπεζών, δεδομένου ότι οι πηγές των εσόδων τους δεν παρουσιάζουν μεταβολές από έτος σε έτος.
- **Ο αριθμός των εξαγορών και συγχωνεύσεων μεταξύ τραπεζών**, ο οποίος είναι μεγάλος, ιδιαίτερα τις δύο τελευταίες δεκαετίες, 1990 και 2010. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι:
Η εξαγορά της Μακεδονίας – Θράκης (1998), της Τράπεζας Χίου (1998), της National Westminster Bank (1999) και της ETBA (2003) από την **Τράπεζα Πειραιώς**.
Η εξαγοράς της Εθνικής Στεγαστικής Τράπεζας από την Εθνική Κτηματική Τράπεζα (1997) και στη συνέχεια η συγχώνευση τους με την **Εθνική Τράπεζα**.
Η εξαγορά από τη **Eurobank** της Τράπεζας Εργασίας (1999) και της Τράπεζας Κρήτης.
Η εξαγορά της Ιονικής Τράπεζας από την Alpha Τράπεζα (1999).
Η εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας από την Credit Agricole (2005).
- Η Ελληνική Τραπεζική αγορά σε σχέση με τα διεθνή δεδομένα θεωρείται μικρή, ενώ μεγάλες σε μέγεθος ελληνικές τράπεζες, πλην της Εθνικής, δεν υπάρχουν.
- Η διεθνοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων και η επέκταση των Ελληνικών Τραπεζών στα Βαλκάνια, είναι φαινόμενα που αναπτυχθήκαν τα τελευταία χρόνια τα οποία μέχρι πρόσφατα ήταν άγνωστα για το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.

1.8. Συμπέρασμα.

Στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών αυτών για τις ελληνικές τράπεζες, συνέτεινε βέβαια και το διεθνές τραπεζικό περιβάλλον, που ευνοεί τις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες, την υψηλή ποιότητα και την μεγάλη ποικιλία των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η απελευθέρωση των τραπεζικών δραστηριοτήτων, οι ενιαίοι κανόνες της λειτουργίας των τραπεζών στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), η ελευθερία των επιλογών κάθε τράπεζας για την πολιτική που θα ακολουθήσει σύμφωνα με τις δικές της εκτιμήσεις, τους στόχους και τιμές στα προϊόντα που θα προσφέρει, ήταν οι καταλυτικοί παράγοντες, που ανέδειξαν τις τράπεζες ως βασικούς πυλώνες της οικονομικής ανάπτυξης της οικονομίας κάθε χώρας.

1.9. Η προληπτική εποπτεία.

Η οικονομία μιας χώρας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την σταθερότητα του τραπεζικού της συστήματος, επειδή η τράπεζες λόγω της έντονης συμμετοχής τους στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, συμβάλλουν ουσιαστικά στην διαδικασία της ανάπτυξης.

Η Τράπεζα της Ελλάδος παραδοσιακά λόγω της ιδιότητας της ως Κεντρικής Τράπεζας, ασκεί προληπτική εποπτεία στη λειτουργία των Ελληνικών Τραπεζών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων. Η προληπτική εποπτεία αφορά στον **έλεγχο της επάρκειας των κεφαλαίων, της φερεγγυότητας** και της ρευστότητας των τραπεζών.

Η έννοια της εποπτείας περιλαμβάνει μέτρα που αποβλέπουν στη μείωση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και ακόμη στην ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας τους, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν κρίσεις και μη αναμενόμενες ζημιές.

Όλα αυτά τα ζητήματα και ιδιαίτερα **η διαχείριση των κινδύνων**, η επάρκεια των κεφαλαίων των τραπεζών αποτελούν αντικείμενο των νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής της Βασιλείας (Βλ. σχετικό Κεφάλαιο) οι οποίες έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν ενσωματωθεί στο δίκαιο κάθε χώρας.

Στην Ελλάδα τα θέματα αυτά ρυθμίζονται από το νόμο 3601/2007 και από μια σειρά πράξεων του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ): 2587/07, 2588/07, 2589/07, 2590/07, 2591/07, 2592/07, 2577/07, 2595/07, 2596/07 κλπ. (Βλ. Πλαίσιο)

Η εποπτεία ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν ως έδρα την Ελλάδα. Για τα υποκαταστήματα των ξένων Τραπεζών από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι κανόνες εποπτείας ασκούνται από τις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα καταστήματα αυτά, δηλαδή από τις χώρες καταγωγής τους. Εξαιρέση αποτελεί ο έλεγχος για την ρευστότητα των καταστημάτων αυτών, που ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Τα καταστήματα των "τρίτων" χωρών, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, δεν υπόκεινται στους κανόνες για την κεφαλαιακή τους επάρκεια και επομένως δεν ελέγχονται γι' αυτή από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας και η ευρωπαϊκή νομοθεσία αφορούν κανόνες που επιβάλλουν κεφαλαιακές απαιτήσεις στις τράπεζες ανάλογα, με τον πιστωτικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν, τον κίνδυνο αγοράς και τον λειτουργικό τους κίνδυνο. Επίσης κεφαλαιακές απαιτήσεις προβλέπονται για τις τράπεζες που έχουν μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα.

- Ακόμη στα πλαίσια της προληπτικής εποπτείας, η Τράπεζα της Ελλάδος ελέγχει την αρτιότητα της οργάνωσης των τραπεζών, την καταλληλότητα των πληροφοριακών της συστημάτων, την επάρκεια λογιστικού της συστήματος, την αρτιότητα των υπηρεσιών του εσωτερικού τους ελέγχου, καθώς και της μονάδας διαχείρισης των κινδύνων.
- Για την συμμόρφωση των πιστωτικών ιδρυμάτων στους κανόνες εποπτείας, η Τράπεζα της Ελλάδος υποχρεώνει τα πιστωτικά ιδρύματα: να υποβάλλουν περιοδικά και σε καθορισμένες ημερομηνίες, αναφορές με τα χρηματοοικονομικά και λογιστικά στοιχεία τους. Ακόμη, η Τράπεζα της Ελλάδος πραγματοποιεί ελέγχους για να διαπιστώσει την ακρίβεια των στοιχείων των τραπεζών, ή μπορεί να αναθέσει τους ελέγχους αυτούς σε εξωτερικούς ελεγκτές.

Τέλος στα πλαίσια της εποπτείας και της φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, η Τράπεζα της Ελλάδος, μπορεί να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας ενός πιστωτικού ιδρύματος όταν το πιστωτικό ίδρυμα δεν κάνει χρήση έναρξης δραστηριοτήτων, μέσα σε ένα χρόνο από την χορήγηση της άδειας, ή όταν το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει επαρκή κεφάλαια για να καλύψει τις υποχρεώσεις του ή ακόμη όταν το πιστωτικό ίδρυμα αρνείται να αυξήσει τα κεφάλαιά του αν και καλείται γι' αυτό.

1.10 Ο Εσωτερικός Έλεγχος.

Μια άλλη διάσταση της προληπτικής εποπτείας των τραπεζών που επιβάλλεται από την Τράπεζα της Ελλάδος, είναι ο **εσωτερικός έλεγχος**.

Ως εσωτερικό έλεγχο εννοούμε, όλους τους μηχανισμούς και διαδικασίες που εξασφαλίζουν την σταθερή λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων ειδικά στη διαχείριση των κινδύνων, στη λειτουργία του σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες (συμμόρφωση), καθώς και στην λειτουργία εσωτερικής επιθεώρησης της μονάδας δηλαδή που ελέγχει αν τηρούνται οι εσωτερικές διαδικασίες, οι κανονισμοί και γενικά η νομοθεσία για τις τράπεζες. Η εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος ασκείται με βάση το νέο νομοθετικό πλαίσιο των κανόνων της Βασιλείας που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν ενσωματωθεί, για την Ελλάδα, στον νόμο 3601/07 και στις ΠΔΤΕ 2587/07, 2588/07, 2589/07, 2590/07, 2591/07, 2592/07, 2595/07, 2596/07, 2577/07 κλπ.

Οι κανόνες αυτοί επιβάλλουν κεφαλαιακές απαιτήσεις στις τράπεζες, με τις οποίες περιορίζονται οι τραπεζικοί κίνδυνοι, δηλαδή ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος της αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος καθώς και τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα των τραπεζών.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών περιλαμβάνει τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Διαχείριση των κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης με την υποχρέωση εκ μέρους των τραπεζών να δημιουργήσουν οργανικές μονάδες με τις αντίστοιχες αρμοδιότητες. Η μονάδα διαχείρισης κινδύνων έχει ως αντικείμενο την μέτρηση και αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου που προκύπτει κυρίως από τα ανοίγματα σε δάνεια του πιστωτικού ιδρύματος καθώς επίσης και των κινδύνων αγοράς και του λειτουργικού κινδύνου.
- Η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης έχει ως αντικείμενο την κάλυψη θεμάτων συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, τους κώδικες δεοντολογίας και ιδίως με την εφαρμογή της νομοθεσίας στα θέματα της πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος)
- Την δημιουργία και λειτουργία κατάλληλων συστημάτων πληροφορικής, συστημάτων αντιμετώπισης καταστροφών, ατυχημάτων και δολιοφθορών
- Την λειτουργία μονάδας η οποία ελέγχει τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, την εφαρμογή των κανονισμών και διαδικασιών, καθώς και της διαχείρισης κινδύνων, του λογιστικού συστήματος και των συστημάτων πληροφορικής.

1.11 Οι υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων στα θέματα του εσωτερικού ελέγχου.

Το νομοθετικό πλαίσιο για τον εσωτερικό έλεγχο καθορίζει αυστηρές διατάξεις και υποχρεώσεις για τα πιστωτικά ιδρύματα. Το διοικητικό συμβούλιο πρέπει, για παράδειγμα, να διαθέτει επαρκείς γνώσεις και εμπειρία για τις σημαντικές δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος, ώστε να μπορεί να ασκεί εποπτεία είτε απευθείας είτε μέσω επιτροπών.

Το διοικητικό συμβούλιο κάθε τράπεζας για τα συγκεκριμένα θέματα (ελεγκτικά, κινδύνων) υποβοηθείται στο έργο του από δυο επιτροπές, την επιτροπή εσωτερικού ελέγχου και την επιτροπή διαχείρισης κινδύνων στις οποίες συμμετέχουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκτελεστικά και μη. Το έργο των επιτροπών αυτών είναι η αξιολόγηση του έργου των δύο οργανικών μονάδων κάθε τράπεζας, αντίστοιχα και η ενημέρωση του διοικητικού συμβουλίου

1.12 Η διαφάνεια των συναλλαγών.

Για το θέμα της ποιότητας των συναλλαγών και της διαφάνειας, οι προϋποθέσεις που θέτουν οι κανόνες, είναι μεταξύ άλλων:

- Η εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών, ώστε να επιδιώκεται η παροχή προϊόντων και υπηρεσιών που προσιδιάζουν στα χαρακτηριστικά του πελάτη.
- Η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων να εφαρμόζουν διαδικασίες, πολιτικές και να διαθέτουν κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη, ούτως ώστε, να είναι σε θέση να διαχειρίζονται αποτελεσματικά θέματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές πράξεις.
- Η υποχρέωση του πιστωτικού ιδρύματος για την τακτική εναλλαγή ανά τριετία των ορκωτών ελεγκτών που διενεργούν αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Η αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος εκ μέρους των ελεγκτών περιλαμβάνει: τις διαδικασίες εκτίμησης των κινδύνων, τους ελεγκτικούς μηχανισμούς, τα συστήματα επικοινωνίας και πληροφόρησης, του ρόλου και της ευθύνης της Διοίκησης, των εσωτερικών ελεγκτών, και του λοιπού προσωπικού.

Τα ειδικότερα αντικείμενα του έργου της αξιολόγησης περιλαμβάνουν την οργανωτική του δομή, τη διαχείριση των κινδύνων, το λογιστικό σύστημα, τα συστήματα πληροφορικής, την κανονιστική συμμόρφωση και τον εσωτερικό έλεγχο.

1.13 Η νομισματική πολιτική.

Η Τράπεζα της Ελλάδος παρέχει ρευστότητα στα πιστωτικά Ιδρύματα με τις λεγόμενες πράξεις κύριας και πιο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης. Ακόμη παρέχει πάγιες διευκολύνσεις οριακής χρηματοδότησης. Οι

πράξεις αυτές γίνονται στα πλαίσια της λειτουργίας του Ευρωσυστήματος στο οποίο αναφερθήκαμε προηγουμένως.

Για την πραγματοποίηση των διατραπεζικών συναλλαγών, κάθε πιστωτικό ίδρυμα είναι υποχρεωμένο να διατηρεί (κεντρικό) τρεχούμενο λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος και που χρεώνεται με τις υποχρεώσεις του σε άλλες τράπεζες και στην Τράπεζα της Ελλάδος και αντίστοιχα, πιστώνεται με τις απαιτήσεις του από τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Στον λογαριασμό αυτό κατατίθενται και τα υποχρεωτικά διαθέσιμα που πρέπει κάθε πιστωτικό ίδρυμα να διατηρεί στην Τράπεζα της Ελλάδος.

1.14 Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ).

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ΕΣΚΤ έχει ως βασικό στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και υποστηρίζει την γενικότερη οικονομική πολιτική της. Το ΕΣΚΤ εκτελεί τις πράξεις της νομισματικής πολιτικής της Ε.Ε, μέσω λογαριασμών που τηρούνται σε Ευρώ και παρέχει τους αναγκαίους μηχανισμούς μετατροπής των λογαριασμών σε Ευρώ ή αντίστροφα. Ακόμη, και μεριμνά για τη διασφάλιση της λειτουργίας των χρηματαγορών στις χώρες της Ε.Ε. Το ΕΣΚΤ, (μέσω της ΕΚΤ) για την εξασφάλιση του βασικού του στόχου, διαθέτει ένα σύνολο μέσων νομισματικής πολιτικής, όπως η διενέργεια πράξεων ανοιχτής αγοράς, η παροχή άγιων διευκολύνσεων σε πιστωτικά ιδρύματα, η επιβολή διακράτησης από τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεωτικών διαθεσίμων, κλπ. Επίσης, παρέχει στα κράτη μέλη κεντρικό σύστημα διακανονισμού πληρωμών σε πραγματικό χρόνο (σύστημα πληρωμών TARGET), μέσω κεντρικών λογαριασμών που τηρούνται στις κεντρικές τράπεζες του ΕΣΚΤ..

1.15. Η ΕΚΤ.

Η ΕΚΤ είναι μέλος του Ευρωσυστήματος και έχει την ευθύνη της άσκησης της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του Ευρώ, η οποία της έχει εκχωρηθεί από τις χώρες μέλη της Ευρωζώνης. Κεντρικός στόχος της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Τα όργανα λήψης των αποφάσεων της ΕΚΤ είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, Η Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από τους διοικητές των 18 μελών της ευρωζώνης και από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής. Η Εκτελεστική Επιτροπή ασχολείται με τις τρέχουσες υποθέσεις της ΕΚΤ και αποτελείται από 6 μέλη (ένα πρόεδρο, ένα αντιπρόεδρο και τέσσερα μέλη) που διορίζονται με πρόταση των κρατών μελών της ευρωζώνης. Το Γενικό Συμβούλιο, συμμετέχει στις συμβουλευτικές και στις συντονιστικές λειτουργίες της ΕΚΤ και ακόμη ασχολείται με την διαδικασία της προσχώρησης νέων χωρών στο ευρωσύστημα. Αποτελείται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και από τους διοικητές των 28 κεντρικών τραπεζών της Ε.Ε.

Η ΕΚΤ ασκεί όπως προαναφέρθηκε τη νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης μέσω πράξεων ανοιχτής αγοράς για παροχή ρευστότητας σε τράπεζες της Ε.Ε. (πράξεις βασικής αναχρηματοδότησης, πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, παρεμβάσεις ανοιχτής αγοράς για την εξομάλυνση βραχυπρόθεμων διακυμάνσεων της ρευστότητας).

1.16. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF).

Το Ταμείο αυτό δημιουργήθηκε τον Μάιο του 2010 με απόφαση του Ecofin λόγω της οικονομικής κρίσης της Ευρωζώνης και με αποκλειστικό σκοπό την παροχή βοήθειας σε χώρες μέλη που εφαρμόζουν προγράμματα μακροοικονομικής προσαρμογής. Το EFSF εκδίδει στα πλαίσια της εντολής του ομόλογα με τα οποία χρηματοδοτούνται με δάνεια χώρες με ανάγκες χρηματοδότησης. Επίσης το Ταμείο μπορεί να παρεμβαίνει στις πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές κεφαλαίων και να χρηματοδοτεί στα πλαίσια

προγραμμάτων σταθεροποίησης της Ε.Ε., ανακεφαλαιοποιήσεις τραπεζών μέσω δανείων του σε κυβερνήσεις χωρών οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα κρίσης.

Το EFSF, λειτούργησε κατά κάποιο τρόπο ως προσωρινός μηχανισμός διάσωσης για συγκεκριμένες χώρες της Ευρωζώνης όπως οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και η Ιρλανδία, των οποίων τα μακροοικονομικά μεγέθη ή οι τράπεζες τους παρουσίαζαν προβλήματα αποσταθεροποίησης. Το πρόβλημα όμως της κρίσης της ευρωζώνης ήταν πιο γενικό και υπήρχε πιθανότητα όλο και περισσότερες χώρες ή τράπεζες χρειασθούν οικονομική ενίσχυση, για το λόγο αυτό αποφασίσθηκε πάλι από το Ecofin το 2010 και άρχισε να λειτουργεί από το 2012, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM). Το ESM προβλέπεται να είναι το κύριο όργανο χρηματοδότησης των χωρών της Ευρωζώνης με οικονομικά προβλήματα , αλλά παράλληλα θα συνεχίσει να λειτουργεί και το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας για τη χρηματοδότηση της Ελλάδας, Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας η οποία πρόσφατα “βγήκε” από το μνημόνιο. Τονίζεται ότι το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας έχει σταματήσει τη λειτουργία του από τον Ιούλιο του 2013 και ο μοναδικός μηχανισμός σταθεροποίησης της ευρωζώνης είναι ο ESM. Το EFSF συνεχίζει όμως, την παροχή βοήθειας στις χώρες που προαναφέρθηκαν.

1.17.Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ).

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), έχει ως σκοπό την διαχείριση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών και των θυγατρικών τους που λειτουργούν στην Ελλάδα. Το ΤΧΣ ιδρύθηκε το 2010 με το νόμο 3864/2010 και είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με διοικητική και λειτουργική αυτοτέλεια κατα τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Το Ταμείο λειτουργεί με μετοχικό κεφάλαιο 10 δισεκ.€ που προέρχονται από το μηχανισμό στήριξης της Ελλάδας από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ. Το κεφάλαιο καλύπτεται σταδιακά από το Δημόσιο και ενσωματώνεται σε τίτλους που δεν είναι μεταβιβάσιμοι όσο λειτουργεί το Ταμείο. Στα κεφάλαια του Ταμείου περιλαμβάνονται το προαναφερόμενο μετοχικό κεφάλαιο, καθώς και δάνεια από την Τράπεζα της Ελλάδος με προκαθορισμένα επιτόκια. Επίσης στην περιουσία του Ταμείου ανήκουν και οι εκδιδόμενες μετοχές από τα πιστωτικά ιδρύματα που αποκτώνται από αυτό, καθώς και όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την κατοχή των προνομιούχων και κοινών μετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα συμπεριλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται υπό εκκαθάριση. Το Ταμείο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο που έχει πενταετή θητεία. Στις συνεδριάσεις του καλούνται και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου, ένας εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ένας της ΕΚΤ.

Το Ταμείο για τις περιπτώσεις κεφαλαιακής ενίσχυσης των τραπεζών εφαρμόζει την εξής διαδικασία : Κάθε πιστωτικό ίδρυμα που πληροί τις υποχρεώσεις της κεφαλαιακής επάρκειας (άρθρο 28 του ν. 3601/07) μπορεί να υποβάλει αίτημα ενίσχυσης από το Ταμείο, είτε με δική του πρωτοβουλία, είτε ύστερα από υπόδειξη της Τράπεζας της Ελλάδος αν εκτιμηθεί ότι υπάρχει βάσιμος κίνδυνος ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για την κεφαλαιακή επάρκεια του ν. 3601/07 (άρθρο 28) και της ΠΔΤΕ 2595/07 και ακόμη αν διαπιστωθεί ότι το πιστωτικό ίδρυμα έχει αδυναμία να αυξήσει τα ίδια κεφάλαια του με συμμετοχή των υφιστάμενων ή νέων μετόχων.

1.18. Η οικονομική κρίση.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της τάσης των αγορών της τελευταίας δεκαετίας, είναι ότι, οι τράπεζες άρχισαν πλέον να διαχειρίζονται τους κινδύνους, οι οποίοι προκύπτουν από τις διαφοροποιημένες, σε σχέση με το παρελθόν, δραστηριότητές τους, αλλά κυρίως από την αυξανόμενη μεταβλητότητα των τιμών των επιτοκίων, του συναλλάγματος και των εμπορευμάτων. Οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν το διάστημα αυτό ήταν ευνοϊκές για την αύξηση των πιστώσεων σε παγκόσμιο επίπεδο και αρχικά στις ΗΠΑ, λόγω των χαμηλών επιτοκίων και της αυξημένης ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η πορεία αυτή όμως της επέκτασης και αύξησης των δανείων ανατράπηκε ριζικά στο τέλος του 2007 με την κατάρρευση της τράπεζας Lehman Brothers και της αγοράς των δανείων μειωμένης εξασφάλισης (subprime loans) στις ΗΠΑ. Η κρίση

εξαπλώθηκε στη συνέχεια στη ζώνη του Ευρώ, όπου αρχικά έπληξε τις χώρες της Νότιας Ευρώπης: την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιταλία, την Ιρλανδία και την Ελλάδα, καθώς επίσης και την Ισλανδία και αργότερα όλη την Ε.Ε. κυρίως με μακρόχρονη ύφεση μεγάλη μείωση της απασχόλησης και σωρεία προβλημάτων στη λειτουργία των τραπεζών. Στην Ελλάδα η κρίση είχε δημοσιονομικό χαρακτήρα, δηλαδή, υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα, πολύ μεγαλύτερο από από το όριο του 3% της συνθήκης του Maastricht και μεγάλο δημόσιο χρέος, αρχικά στο 115% του ΑΕΠ, το οποίο χρέος εξακολούθησε να αυξάνεται συνεχώς επι σειρά ετών και να διαμορφώνεται (2014) στο 175% του ΑΕΠ, παρά τους σκληρούς περιορισμούς που επιβλήθηκαν από τους ελεγκτές-δανειστες. Οι επείγουσες ανάγκες για δανεισμό της χώρας επέβαλαν τον τριμερή έλεγχο από τους δανειστές δηλαδή, την ΕΕ, την ΕΚΤ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Ταυτόχρονα, μέσω δύο μνημονίων η Ελλάδα υποχρεώθηκε να ακολουθεί περιοριστικές πολιτικές με στόχο την εξασφάλιση και την αύξηση των δημοσίων εσόδων της και τον περιορισμό των υπερβολικών ελλειμμάτων του προϋπολογισμού της.

Η κρίση σε συνδυασμό με τα μέτρα που επιβλήθηκαν είχε αρνητικά αποτελέσματα για όλους τους τομείς της οικονομίας. Το διάστημα αυτό το ΑΕΠ εξακολούθησε να μειώνεται συνεχώς και ύφεση να αποκτά διαχρονικό και μόνιμο χαρακτήρα. Η σωρευτική μείωση του ΑΕΠ από το 2008 μέχρι το 2014 έφθασε το 40%, ενώ η μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων στο 51,5%. Η ύφεση προκάλεσε κλείσιμο χιλιάδων επιχειρήσεων, μεγάλη πτώση της απασχόλησης και αλματώδη αύξηση της ανεργίας, η οποία ανήλθε στο 29% περίπου του ενεργού πληθυσμού της χώρας (περίπου 1,4 εκατ. άνεργοι). Η μείωση της συνολικής ζήτησης, λόγω του περιορισμού των προσωπικών εισοδημάτων επέδρασε αρνητικά και στις επιχειρηματικές και επενδυτικές πρωτοβουλίες, ενώ ταυτόχρονα τα δημόσια έσοδα εξακολούθησαν να μειώνονται, παρά την αύξηση των φόρων, καθιστώντας τη φορολογική πολιτική, και λόγω των εμφανών αδυναμιών των κρατικών μηχανισμών είσπραξης φόρων, εντελώς αναποτελεσματική. Μια άλλη συνέπεια της βαθιάς ύφεσης ήταν η σημαντική μείωση του αποταμιευτικού κεφαλαίου της χώρας. Με τα δεδομένα αυτά η χώρα αναγκάστηκε να προσφύγει στο δανεισμό, από το λεγόμενο μηχανισμό στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αφού δεν μπορούσε να δανεισθεί από τις αγορές. Η Ελλάδα υποχρεώθηκε να αποδεχθεί συνολικό δανεισμό 144 δισεκ.€ το χρονικό διάστημα 2011-2014 και δύο μνημόνια συνεργασίας με ιδιαίτερα επαχθείς όρους για τη χώρα.

Από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια να εξασφαλισθούν οι καταθέσεις όλων των Ελλήνων, επειδή το τραπεζικό σύστημα αντιμετώπισε κυρίως μετά το PSI+ (εθελοντική συμμετοχή ιδιωτών στο πρόγραμμα της επαναγοράς ομολόγων του Δημοσίου με νέες μειωμένες τιμές) και την ύφεση, μεγάλες ελλείψεις ρευστότητας και ανεπάρκειας κεφαλαίων. Οι εμπορικές τράπεζες σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ, εμφάνισαν το 2012 ζημιές 5,7 δισεκ. € έναντι 4,3 δισεκ. το 2011. Οι ζημιές οφείλονταν κυρίως στη μείωση της αξίας των χαρτοφυλακίων τους, λόγω της συμμετοχής τους στο PSI+ στην υποχώρηση των καθαρών τους εσόδων από τόκους και προμήθειες, λόγω του αυξημένου κόστους άντλησης ρευστότητας, στις αυξημένες προβλέψεις, που υποχρεώθηκαν να κάνουν για να αντιμετωπίσουν τον αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο από τις χορηγήσεις τους σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά και στην ανεπάρκεια των κεφαλαίων τους.

Ενδεικτικά: Τα καθαρά έσοδα των τραπεζών μειώθηκαν το διάστημα Ιανουαρίου Σεπτεμβρίου 2012 σε σχέση με το αντίστοιχο του 2011 κατά 79% , οι προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο αυξήθηκαν κατά 48%, ενώ οι ζημιές από την απομείωση των ομολόγων του Δημοσίου ανήλθαν στα 4,3 δισεκ. το 2011 και στο 1,5 δισεκ. το 2012. Ένα άλλο σημαντικό θέμα ως συνέπεια της κρίσης, τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν τα προβλήματα που είχαν οι τράπεζες με τα δάνεια που χορήγησαν, Ο λόγος των δανείων σε καθυστέρηση το 2012 (Ιαν-Σεπτ) ανήλθε στο 22,5% έναντι 16% το 2011. Εντονότερη ήταν αύξηση του λόγου των καταναλωτικών δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων που ανήλθε στο 36,3%.

Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με την κάθετη μείωση των καταθέσεων από το 2009 (273 δισεκ.€) έως το 2013 (160 δισεκ. €), δείχνουν ένα μέρος της δύσκολης θέσης που βρέθηκαν οι ελληνικές τράπεζες κατά τη διάρκεια της κρίσης. Τα πρωτοφανή αυτά δεδομένα, κατέστησαν αναγκαία την ανακεφαλαιοποίησή τους. Οι τράπεζες διαχωρίστηκαν από την ΤτΕ σε συστημικές και μη συστημικές. Στην πρώτη ομάδα κατατάχθηκαν η Εθνική Τράπεζα, η Τράπεζα Πειραιώς, η Alpha και η Eurobank, ενώ στις μη συστημικές κατατάχθηκαν οι

υπόλοιπες. Όλες οι τράπεζες ανακεφαλαιοποιήθηκαν από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) με 38 δισεκ.€, συνολικά, οι μεν συστημικές με 25,5 δισεκ. € και οι μη συστημικές 13,4 δισεκ.€, ενώ παρέμειναν ως απόθεμα ασφαλείας στο Ταμείο 12 δισεκ. €. Το ΤΧΣ ανακεφαλαιοποίησε τις τράπεζες με κεφάλαια (παροχή εγγυήσεων) από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (EFSF). Το ΤΧΣ ανέλαβε το μετοχικό κεφάλαιο όλων των τραπεζών που χρηματοδότησε, ενώ εγγυήθηκε τη λειτουργία των συστημικών τραπεζών με ιδιωτικά κεφάλαια. Με τον τρόπο αυτό το ΤΧΣ έχει στην “ιδιοκτησία του και ελέγχει το 85%-90% των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών. Ακόμη το ΤΧΣ κάλεσε τις μη συστημικές τράπεζες να βρουν ιδιωτικά κεφάλαια για να χρηματοδοτηθούν και εφόσον αυτό δεν θα ήταν δυνατόν, να συγχωνευθούν με άλλες, αφού καταθέσουν αξιόπιστο επιχειρηματικό σχέδιο για την ανακεφαλαιοποίησή τους. Σε διαφορετική περίπτωση η ΤτΕ θα προχωρούσε στη διαδικασία της εξυγίανσης τους.

Στο μεταξύ, λόγω των δεδομένων αυτών, ένας νέος κύκλος εξαγορών και συγχωνεύσεων ακολούθησε, μετά από αυτόν της δεκαετίας του 1990. Η Τράπεζα Πειραιώς, απέκτησε την Αγροτική Τράπεζα (2012), καθώς και τις δραστηριότητες των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, μετά την κρίση στις τράπεζες της χώρας αυτής και τον μηδενισμό των καταθέσεων τους. Με τα δεδομένα αυτά απορροφήθηκαν από την Πειραιώς οι δραστηριότητες της Τράπεζας Κύπρου, της Λαϊκής Τράπεζας, και της Marfin, οι οποίες ανακεφαλαιοποιήθηκαν από το ΤΧΣ. Επίσης, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τη Γενική Τράπεζα και τη Millenium Bank, που ανακεφαλαιοποιήθηκε από τη μητρική της τράπεζα BCP, ενώ η Alpha Bank εξαγόρασε την Εμπορική Τράπεζα. Η Εθνική Τράπεζα απέκτησε το υγιές τμήμα της τράπεζας FBB, ενώ η Eurobank το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το οποίο επίσης ανακεφαλαιοποιήθηκε από το ΤΧΣ.

Κατά την θέση της Τράπεζας της Ελλάδος η αναδιάρθρωση των τραπεζών, οι οποίες στη μεγάλη πλειοψηφία τους ελέγχονται σήμερα, όπως προαναφέρθηκε, ως προς τα κεφάλαια τους από το ΤΧΣ, ήταν αναγκαία για να διασωθεί το σύστημα, να εξασφαλισθεί η σταθερότητά του και να αποκτήσει ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια. Επίσης, με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί και ο βαθμός της συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος ούτως ώστε αυτό να γίνει πιο ισχυρό.

1.19. Η κρίση στην Κύπρο.

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο ξέσπασε όταν διαπιστώθηκε από τις υπηρεσίες της Ε.Ε. ότι υπήρχαν δημοσιονομικά προβλήματα δηλαδή υπερβολικά ελλείμματα και υψηλό χρέος στη χώρα, ενώ ο χρηματοπιστωτικός της τομέας ήταν πολύ μεγάλος και κάλυπτε ποσοστό περίπου 700% του ΑΕΠ της. Με αφορμή αυτό το γεγονός αποφασίστηκε από το EUROGROUP της 15/3/2013, η επιβολή φόρου στις καταθέσεις των κυπριακών τραπεζών κατά 6.67% για ποσά κάτω των 100.000 € και κατά 9,40% για ποσά άνω των 100.000 €. Το μέτρο ήταν πρωτοφανές και κλόνισε την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων στις τράπεζες. Στην Κύπρο δημιουργήθηκε μια χαώδης κατάσταση με συνέπεια να κλείσουν οι τράπεζες, λόγω των πιέσεων που δέχθηκαν από τον πανικό των καταθετών που έσπευδαν να αναλάβουν τις καταθέσεις τους, ενώ αργότερα και για μεγάλο χρονικό διάστημα επιβλήθηκε περιορισμός αναλήψεων από τα κυπριακά ΑΤΜς.

Πολύ γρήγορα τα προβλήματα γενικεύθηκαν και στις αγορές δημιουργήθηκαν έντονες ελλείψεις ρευστότητας. Η Κύπρος απέρριψε το μέτρο της φορολόγησης και πρότεινε εναλλακτικά τη δημιουργία ενός fund που θα αναλάμβανε τις αναγκαίες χρηματοδοτήσεις, ενώ το ίδιο θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από διάφορους φορείς, όπως επιχειρήσεις, την εκκλησία, τα μελλοντικά έσοδα από το φυσικό αέριο, κλπ. Η πρόταση όμως απορρίφθηκε από την Ε.Ε. η οποία και τελικά επέβαλε στην Κύπρο τους όρους της που ήταν η διακοπή της λειτουργίας της Λαϊκής Τράπεζας, και της συνενώσής της με την Τράπεζα Κύπρου. Αλλά ο πιο επαχθής όρος ήταν το λεγόμενο “κούρεμα” όλων των καταθέσεων των κυπριακών τραπεζών, με συνέπεια χαθούν σχεδόν όλες οι ιδιωτικές καταθέσεις. Τα υποκαταστήματα των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα αποκτήθηκαν από την Τράπεζα Πειραιώς ύστερα από έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος και με τον τρόπο αυτό εξασφαλίστηκαν οι καταθέσεις των Ελλήνων στα συγκεκριμένα υποκαταστήματα.

Μετά την επιβολή των μέτρων αυτών, η Κύπρος εντάχθηκε στο μηχανισμό στήριξης και της χορηγήθηκε δάνειο 10 δισεκ. Ευρώ από την Ε.Ε. και ακόμη 1 δισεκ. από το ΔΝΤ. Κατά τις απόψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμφωνία αυτή αποτράπηκε μια μεγάλη δημοσιονομική και νομισματική κρίση στην Κύπρο και εξασφαλίστηκε η βιωσιμότητα του τραπεζικού της τομέα και η “σωστή” αναλογία της

συνολικής αξίας του προς το ΑΕΠ της χώρας. Τα συγκεκριμένα μέτρα θα συνέβαλαν και στη μείωση του δημόσιου ελλείμματος της χώρας..

Το ιστορικό της μονομερούς επιβολής του μέτρου της μείωσης (κουρέματος) των καταθέσεων στην Κύπρο, κρίθηκε σκόπιμο να παρατεθεί εκτενέστερα, επειδή όχι μόνο ήταν πρωτοφανές στη σύγχρονη ευρωπαϊκή οικονομική εξέλιξη, χωρίς μάλιστα να υπάρχει εμφανής λόγος για την επιβολή του, αλλά και επειδή οι συνέπειες του δεν περιορίζονται στην Κύπρο, αλλά αποτελούν στο εξής τη βάση των προτάσεων των προτεινόμενων μηχανισμών σταθερότητας για τη στήριξη και διάσωση των ευρωπαϊκών τραπεζών.

1.20. Τα προτεινόμενα μέτρα για τη διάσωση των τραπεζών της ευρωζώνης.

Η εκτεταμένη νομισματική κρίση στην ευρωζώνη και η απειλούμενη αποσταθεροποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών προκάλεσε την παρέμβαση των ευρωπαϊκών Αρχών για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης, αλλά και για μέτρα που πρέπει να ληφθούν, τα οποία θα έχουν ως βασικό στόχο τη διάσωση των τραπεζών. Η πρόταση για τη δημιουργία της Ένωσης προκύπτει από την ανάγκη της ύπαρξης μιας ενιαίας Αρχής που θα ασκεί συνεχή εποπτεία στις τράπεζες της Ε.Ε. για να εξασφαλίζεται η σταθερότητα τους και η ισχυροποίησή τους με ποσοτικά επαρκή και υψηλής ποιότητας κεφάλαια. Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνοψίζονται στο ότι σε περίπτωση ύπαρξης ανεπαρκών κεφαλαίων σε μια τράπεζα, θα ακολουθεί η εκκαθάρισή της και το κόστος θα αναλαμβάνουν κατά σειρά : οι ομολογιούχοι, οι μέτοχοι και τέλος οι καταθέτες της τράπεζας, χωρίς καμιά οικονομική συμμετοχή των ευρωπαϊκών οργάνων. Μόνο σε περίπτωση που τα προαναφερόμενα μέσα εξαντληθούν θα υπάρχει κρατική συμμετοχή. Θα ισχύει επομένως στις περιπτώσεις αυτές το λεγόμενο bail in, δηλαδή η διάσωση της τράπεζας θα πραγματοποιείται με τα “ίδια μέσα” της.

Επομένως, με τις νέες ρυθμίσεις, κατά κύριο λόγο η ανάληψη του κινδύνου και η διάσωση κάποιας τράπεζας μεταφέρεται αποκλειστικά στα ιδιωτικά κεφάλαια που συμμετέχουν σ’ αυτή και όχι σε κάποιο θεσμικό εποπτικό ή ελεγκτικό όργανο. Πάντως, επισημαίνεται ότι από τις τρεις προαναφερόμενες κατηγορίες, οι καταθέτες έχουν την λιγότερη πληροφόρηση για τα εσωτερικά θέματα κάθε τράπεζας και αυτό θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από τις Αρχές για την προστασία των καταθέσεών τους. Οι καταθέσεις όμως, σε μια τράπεζα αποτελούν μια ευρεία και μεγάλη νομισματική βάση, πολύ εύκολα προσβάσιμη και απότελεσματική για χρηματοδότηση τέτοιας φύσης καταστάσεων και για το λόγο αυτό οι καταθέσεις περιλήφθηκαν στα μέτρα διάσωσης.

Η Επιτροπή θα είναι η μόνη αρμόδια για τις διαδικασίες της εκκαθάρισης κάθε τράπεζας σε περίπτωση που τα κεφαλαιά της κριθούν ως ανεπαρκή. Τα όργανα που προτείνεται από την Επιτροπή, να επιληφθούν των σχετικών θεμάτων είναι τρία: ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervision Mechanism –SSM), ο Ενιαίος Μηχανισμός Εκκαθάρισης(Single Resolution Mechanism – SRM) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εκκαθάρισης (European Resolution Fund -ERF). Ο Μηχανισμός Εποπτείας θα βρίσκεται υπό τον έλεγχο της ΕΚΤ και προβλέπεται να λειτουργήσει το 2014, ο Μηχανισμός Εκκαθάρισης το 2016 και το Ταμείο Εκκαθάρισης το 2023. Το Ταμείο προβλέπεται να χρηματοδοτηθεί με 55 δισεκ. Ευρώ, που θα προέλθουν από συνεισφορές των τραπεζών με αναλογία 1% των καταθέσεών τους. Επισημαίνεται ότι θα εξακολουθήσει να έχει εφαρμογή η εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων για ποσά μέχρι και 100.000 €, ανά καταθέτη και ανά λογαριασμό, μέσω του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων(ΤΕΚΕ).

Ειδικά για το αμέσως προσεχές μέλλον οι μηχανισμοί προβλέπεται να ενεργοποιηθούν μετά την αξιολόγηση των ευρωπαϊκών τραπεζών με τα λεγόμενα τεστ αντοχής (stress tests) από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση (European Banking Association-EBA). Εφόσον υπάρξουν περιπτώσεις αποτυχίας

τραπεζών ως προς την αξιολόγησή τους, και διαπιστωθεί ότι δεν είναι κεφαλαιακά ισχυρές, τότε οι συγκεκριμένες τράπεζες θα οδηγηθούν στη διαδικασία της εκκαθάρισης.